

Freud'un ruhsallığı ve ölüm üzerine

'Freud'un Makara Oyunu' ve 'Ergenliğin Tutkusu' adlı iki kitabı art arda yayımlanan İstanbul Psikanaliz Derneği kurucu üyesi, formatör analist Talat Parman, "Freud insanın mutluluğunu 'üreme ve üretmesine', yani 'sevme ve çalışmasına' bağlar. Kızının ölümünden sonra dostlarına 'Ama seans devam ediyor' diye yazmıştır, tıpkı sahne sanatçılarının 'Şov devam etmeli' dedikleri gibi" diyor.

ERHAN TEKTEK
erhan.tekten@gmail.com

Freud'un 'yineleme zorlantısı' ve 'ölüm dürtüsü' gibi çok önemli yeni kavramları ortaya atması açısından hayli tartışmaya yol açan metni 'Haz İlkesinin Ötesinde'yi yayımlamasının 100. yılında dünyadaki birçok psikanaliz derneği ve grubu metin üzerine toplantılar düzenliyor ve kitaplar yayımlıyor. İstanbul Psikanaliz Derneği kurucu üyesi, formatör analist Talat Parman da 'Freud'un Makara Oyunu' kitabıyla Freud'a saygı duruşunda bulunuyor. Kısa süre önce de 'Ergenliğin Tutkusu' adlı kitabı yayımlanan Parman'la Freud ve ergenlik üzerine...

■ **'Haz İlkesinin Ötesinde'nin ve 'Makara Oyunu'nun psikanaliz dünyasına kattıkları neler? Hâlâ güncel mi? Yüz yıl öncesinin metni sonuçta...**

Psikanalizle ilgili her şey güncelliğini koruyor. İnsanlar cinsel yaşamlarına, aile-grup halinde olmaya ve konuşmaya devam ettikçe psikanaliz güncel olmayı sürdürecektir. Paris'ten Türkiye'de psikanalizi kurumsallaştırmak için döndükten sonra yaptığımız ilk yayında 1996'da Cogito dergisinin 9. sayısını 'Yüzyılın Psikanalizi' başlığıyla çıkarmıştık. Freud'un 'psikanaliz' sözcüğünü ilk kez kullanmasının, yani adının konmasının yüzüncü yılıydı. Yüz yıllık süre güncelliğe engel olmuyor. 'Haz İlkesinin Ötesinde'yi özgün kılan nitelik 'ölüm dürtüsü' kavramının ilk kez kullanılmış olması. Onun güncelliği de son zamanlarda yaşadıklarımızı göz önüne alırsak zaten tartışılmaz.

■ **Edebiyat metinlerini anlamak için yazarların ruhsal durumları ve özel yaşamlarının önemini vurguluyorsunuz. Freud'un ruhsal durumuyla ilgili neler söyleyebilirsiniz?**

Sigmund Freud gibi bir kişiliğin yaşamı hep ilgi çekmiştir. Biyografıları bilimsel yaklaşımı ele alırken kaçınılmaz olarak özel yaşamına da değinmişlerdir. Bu şaşırtıcı değildir. Çünkü o da psikanalitik kuram ve uygulamayı geliştirirken kendi ruhsallığına başvurmuş ve en önemli yapıtlarından 'Düşlerin Yorumu'nda kendi düşlerini yazmıştır. Sorunuz 'Haz İlkesinin Ötesinde'yi yazarkenki ruhsal durumu üzerine ise o dönemi anımsayalım: Birinci Dünya Savaşı yeni bitmiş. Avrupa yakılıp yıkılmış, dahası üç oğlu savaşa katılmıştır. Savaşın yıkıcılığının ve oğulları için kaygılanmanın onu çok zorladığını yazışmalarından biliyoruz. Ama en önemli olaylar Ocak 1920'de önce dostu A. Freud'un kanser nedeniyle ve sonra kızı Sophie'nin tıpkı yüz yıl sonra bugün dünyayı etkisi altına alan koronavirüs gibi o dönemde ölümcül bir salgın olan İspanyol gribinden ölmeleridir. Freud, trenler çalışmadığından kızının yanına gidememiş ve cenazesine katılamamıştır. Bunların Freud'u ne kadar etkilemiş olduğuna ve bunun metne nasıl sızdığına 'Freud'un Makara Oyunu' kitabımda değindim.

■ **Freud biyografisi yazarı Arjantinli psikan-**

list Emilio Rodrigué'nin "'Haz İlkesinin Ötesinde' Freud'un makara oyunudur. Sonuçta insan hiçbir zaman huzur içinde olamaz çünkü öleceğini bilmektedir. Ölümlü oldukça da 'temelinde' mutsuz olacaktır" ifadelerine yer veriyorsunuz kitabınızda. Freud travmalarıyla nasıl savaştı?

Freud insanın mutluluğunu 'üreme ve üretmesi-ne', yani 'sevme ve çalışmasına' bağlar. Psikanalizin amacının da analizdeki bireyin bu yetilerinin canlandırılması olduğunu söyleyebiliriz. İnsanın öleceğini bilmesinin huzursuzluğuna karşın yaşamda kalabilmesini ve mutlu olmasını sağlayanlar da bu yetileridir. Freud da böyle yapmış, kızının ölümünden sonra dostlarına "Ama seans devam ediyor" diye yazmıştır, tıpkı sahne sanatçılarının "Şov devam etmeli" dedikleri gibi.

■ **'Freud'un Makara Oyunu'ndan sizin 'denizci düğümleri' nize geçelim. 'Ergenliğin Tutkusu' kitabınız da yeni çıktı. Nedir bu ergenlikle denizci düğümleri arasındaki bağlantı?**

Ergenliğimde çok kısa süre bir yelken kursuna gitmişim ve bendeki en kalıcı anı ilk derslerde gemici düğümlerinin öğretilmesiydi. Bu deneyimden söz ettim 'Ergenliğin Tutkusu'nun önsözünde. Bu düğümler hızla atılır, çok sağlam ama hızla da çözülür olmaları gerekir. Yaşamın başında 'anne-baba'yla kurulan bağların, yani düğümlerin asla çözülmeyeceği düşünülür. Ancak ergenlikle birlikte 'anne-baba'dan ayrılmak, eski düğümlerin çözülmesi ve yenilerinin atılması zorunlu olur. Ergenlikte hızla ve o an için çok sağlam olan düğümler atılır ve aynı hızla da çözülürler. Arkadaşlıklar gibi aşklar için de bu böyledir. Burada ergenlerin samimiyetini sorgulamıyorum. Ergenler bir tür öğrencilik yaşamaktadırlar erişkinliğe doğru mezuniyetin ufkunda. Erişkinlikte ilişki düğümlerinin atılma ve çözülmesinin hızı elbette düşer. Yaşam boyunca asıl tehlike ilişkilerin kördüğüm olmasıdır. ■

Talat Parman

FREUD'UN MAKARA OYUNU

Talat Parman
Yapı Kredi Yayınları, 2020
64 sayfa, 16 TL.

ERGENLİĞİN TUTKUSU

Talat Parman
Yapı Kredi Yayınları, 2020
136 sayfa, 18 TL.